

Saqqummersitsinermi oqalugiaat, Ilulissat 1. septembari 2021

JessGustav

Jess G. Berthelsen pillugu atuakkiaq aqqissuisuuffigakku tulluusimaarpunga. Jess G. inuttut ilisarisimangikkaluarpara, kisiannili SIK-p aamma SISA-p allattoqarfiinit suliakkerneqartarnikkut ilisarisimalersimavara siuttutullu periaasia ukiorpaalussuannortuni malinnaaffigisinnaasimallugu.

Ukiuni 30-t sinnerlugit ataannartumik sulinermik inuussutissarsiuteqartut – tassa ilissi – siuttoriumallugu qinertarsimavarsi. Ukiut 30! Nunatsinni qinikkat nunanilumi allani taama sivisutigisumik demokratiip aqqani qinerneqartarlutik atasartut ikittunnguupput. JessG 1990-imi qinigaammalli immikkut ittumik ataatsimeersuarnissat ulloq manna tikillugu pisariaqartinneqarsimangillat. Siulersuisuunerni ilaasortarpassuit taarseraallutik JessG SIK-mik aqutseqatigisarsimavaat, minnerunngitsumillu allaffeqarfimmi sulisorpassuit aamma SIK-p ulluinnarni sulinermini sorsugassanik aalajangikkanillu timitalerniagassanik siulittaasortik peqatigalugu suleqataasarsimapput. JessG kisimiissimangilaq. Kisianni qularnanngitsumik inuit allat uniinnarfissaraluini atasarsimavoq. Inuttaa tusaasoq sooq nakkaannartarsimanginnersoq eqqoriartaarsinnaavarput – kisianni qularinngilara akisussaaffik ilissi tunniussarsi asuli pinnagu tamaviaarluni siuttuuffigerusukkamiuk uteriilluinnartuugamilu assoralisimaartinneqaraluaangamiluunniit tunniutiinnartarsimangitsoq.

Inuit kikkulluunniit pissaaneqalersut sunniuteqalersullu tapersersorteqaannaratik aamma akerlilersorteqalersarput. JessG-p tamanna aamma ukiuni 30-ni misiguartarsimagaa atuagaq atuarlugu malugineqarsinnaavoq. Inuk siuttutut qullersatullu pikkorilluinnartuussaguni piareersimasariaqarpoq isornartorsiorneqartuartarnissamat aammalu naammassisinnaasat sinnerlugit piunasaqarfigineqartuarnissamat. Taannalu anersaakkut eqqarsartaatsikkullu patajaassuseq JessG-p pigigaa qularnanngilaq.

Atuakkami atualerussi maluginiassavarsi nassuerutaanut ilaammat inuusunnerugallarami qaasunnerusumik pissuseqarsimagaluarluni, imaaliarsaalernerminili malugisimallugu naaperiaallaqqissinerusimalluni. Inuup ineriartornera taamaattoq avataaneersuulluni nalilersussagaanni isumaqaqqajaanarpoq immaqqa taannarpiaasoq ukiuni taama amerlatigisuni siuttuunissaminut piukkunnaataasa pingaarnarpaartarisimassagaat. Tassa pissutsinut allanngorartuartunut inunnullu taarseraattuartunut tulluussarsinnaassuseqarneq.

JessG tusarnaallaqqissuvoq, oqaatsillu aninneqartut ilaannikkut malugisimanngitsoralugit ingerlaannaleraluarnermi oqaaseqarumallertarnera arlaleriarlunga aqutsisuutillunga misigisarpara. Piginnaaneq taamaattoq ippassaani maani ataatsimeeqataasut malugaarput. Oqaloqatiginiarneqarluni ataatsimiittarfimmiit anillatsiarsinnarluni tassanngaannaq iseqqippoq periarfissinneqarumallunilu oqaaserineqartut pillugit oqaaseqalaarnissaminut. Isumaqarluta oqaaserineqartut tusaanagit allamik sammisaqartoq! Sunaaffali naamik... Tassaniippoq siuttup piginnaanera pingaaruteqarluinnartoq. Eqqummaarinneq, soqutiginninneq aammalu nalilersuiuarneq. Suut pingaarpat, suut pingaannginneruppat.

Siuttoq kinaluunniit tapersersortaannarnik akeqqissinnaanngitsunik suleqateqaleraangami sanngiilliartuinnaalersarpoq. Inummi nukatsitaasoq nukittuunngorneq ajorpoq, sanngiillisarpoq nakkaannajasuulersarlunilu. JessG-p ukiuni atuuffimmini suleqatigisarsimasaasa unammillertigisarsimasaasalu ilaat inimi maani aamma isersimapput. Taakku Jessimut kammalaataannaanngillat aammali piumasaaqartuurtuupput isornartorsiuiuaruullutillu. JessG ullumikkumut suli siulittaasuvoq suleqateqarsinnaagami inunnik imminut illuatungiliussinnaasunik aammalu immisut eqqarsallaqqissunik. Siulersuisuni suniluunniit akerleriissinnaassuseqaraanni isummat suliallu pitsaanerpaat aatsaat naammassineqartarput. Isumaqatigiinnarneq sukasaataaneq ajorpoq nukassaataaginnartarlunili.

Inuit JessG-tut ittut qaqutigooortorujussuupput, taamaattumik suliai inuttaalu pillugit SIK-p atuakkamik saqqummersitsinera pissusissamisooruuvoq. Atuakkap aallaqqaasiutaanik allattuvoq 1990-ikkut aallartinneranni nunatsinni naalackersuisut sinnerlugit isumaqatigiinniartunut siuttuulluni JessG-mut SIK-mullu illuatungiliuttuusarsimasoq Jakob Janussen. Taassuma oqaasiisa ilaat issualaarusuppakka:

"... Allaffimmut iserama JessG malunnartumik pissangarpassissoq takusinnaavara. Erniinnaq oqarpoq isumaqatigiinnianerni naapiffissaqannguatsiartugut, taamaassappallu SIK-p sulumajunnaarnissamik kalerrisaarutaa tunuartissallugu. Isumaqatigiissuteqassagutta suut tunngaviusinnaanersut eqqartorpavut pappiaqqamullu allattorlugit. Erniinnaq pisortaqaarfitsinni isumaqatigiinniarnerni immikkoortoqarfitta ningiua kalerripara sulisut isumatigiinniaqataasut poorskip ulluani suliartoqqullugit SIK-lu isumaqatigiissagutta inernerisinnaasaanik missingiusiorniassagatta. Taava SIK-p isumaqatigiinniartui qaaqqavut, isumaqatigiissutissallu inernerisinnaasaanik missingiusiarput sivisunngitsumik eqqartorlugu atsioqatigiillutalu. Taamaalilluni suna tamarmi qatsorporlusooq, naak arfininngornikkut unnukku Nuuk aliannaarluni niggersupilussuugaluartoq

masannartuliorlunilu aperujussuarluni allaat illoqarfiup iluani biilnik angallanneq tamaat unitsillugu.

Assersuutikkut ersersinniarpara JessG-p uattulli pingaartitsigigaa isumaqatigiinniarnert naammassigaangata sulisut kattuffiata sulisitsisullu akornanni puttarsisoqassanngitsoq, ulluinnarnimi sulineq inerititaqarfiullunilu torersumik ingerlanneqassappat taakku imminnut pinngitsoorsinnaanngimmata..."

Jakob Janussenip oqaasii issuarpakka isumaqarama JessG-p inuiaqatigiinnut kalaallinut pingaaruteqassusia ersersilluaraat. Illuatungerisaminit akerrilertiminillu ataqqineqartuuvoq, nersortariaqarlunilu atugarissaarnerpaat illuatungilerlugit nunatsinni atugarlunnerpaat ukiorpassuarni illersortuarlugillu sinnerlugit ilungersortuurtuummat.

Atuagaq JessGustav atuarniarisiuk, inuk nunatta oqaluttuarisaanerani nutaanerusumi sunniutilerujussuaq pineqarpoq.

/NE